

Rapport

generaal diaconaal deputaatschap

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Harderwijk 2011

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

1	Korte omschrijving /missie	3
2	Verslag van werkzaamheden	3
	2.1 Adviseren, toerusten en ondersteunen van diakenen, diaconieën en de diaconale gemeente door het Diaconaal Steunpunt	3
	2.2 Diaconaat en de Theologische Universiteit Kampen (TUK)	5
	2.3 Het omgaan met aan de kerken gerelateerde zorginstellingen	6
	2.4 Visievorming	7
	2.5 Onderzoek mogelijkheden integratie met OOG	8
3	Nieuwe opdracht	8
4	Samenstelling deputaatschap	9
	Bijlagen	
1	Opdracht van de Generale Synode Zwolle-Zuid 2008	10
2	Voorstel nieuwe opdracht	12
3	Samenstelling GDD en rooster van aftreden	15
4	Concrete producten	16
5	Voortgangsverslagen	16
6	Notitie GDD over het ambt van diaken	16

1 Korte omschrijving/missie

Gods hart gaat uit naar de zwakke en hulpbehoevende (Ps. 146:7-9). Voor een volgeling van Christus zijn ontferming en zorg voor de naaste in nood, al of niet gemeenteleden, basiskennmerken. Diaconaat is een opdracht van de hele gemeente. Binnen de gemeente mag niemand 'ongetroost blijven onder de druk van eenzaamheid, ziekte en armoede' (bevestigingsformulier). Buiten de gemeente heeft de kerk de roeping om, gemotiveerd door het evangelie, waar mogelijk lijden en nood te verminderen, te voorkomen of mee uit te houden.

Christus heeft aan de gemeente diakenen gegeven om de gemeenteleden te helpen hun taak zo goed mogelijk uit te voeren en het diaconaat van de gemeente vorm te geven.

Het GDD heeft als taak om diakenen en diaconieën handvatten te bieden om de bijbelse opdracht m.b.t. het diaconaat gestalte te geven. Het primaire werk van GDD ligt dan ook in de advisering, toerusting en ondersteuning van diakenen, diaconieën en de diaconale gemeente door het Diaconaal Steunpunt (DS). Dit werk blijkt in een duidelijke behoefte te voorzien.

Voorts onderhoudt het GDD namens de diakenen contact met de landelijk opererende gereformeerde diaconale organisaties (GDO's). Er is overleg over de relevantie van hun producten en de waarde van de organisatie voor de kerken en kerkleden. Het GDD adviseert diaconieën inzake steunaanvragen van deze GDO's en andere diaconale doelen. De criteria waarbinnen deze steun wordt geboden blijken allereerst uit de synodebesluiten, en zijn verder uitgewerkt in een visienota.

Veranderingen in kerk en maatschappij vragen om voortdurende doordenking van inhoudelijke onderwerpen en daaruit voortvloeiende visievorming b.v. over de plaats van het diakenambt t.o.v. de ouderling en van de diaconale gemeente. Met andere spelers op dit veld, o.a. vergelijkbare diaconale instanties in andere kerkgenootschappen, wordt steeds overleg en coöperatie gezocht.

2 Verslag van de werkzaamheden

2.1 Adviseren, toerusten en ondersteunen van diakenen, diaconieën en de diaconale gemeente door het DS

Het Diaconaal Steunpunt (DS)

Sinds 1997 functioneert het DS van en voor diakenen. Het heeft zich ontwikkeld tot een herkenbare en toegankelijke helpdesk voor diakenen, een toerustingscentrum voor diaconieën en een kennis- en adviescentrum voor het diaconaat in de kerken.

Met ingang van 1 januari 2009 is dhr. D.J. Poel als Diaconaal Consulent (DC) werkzaam bij het DS. Aangestuurd door het GDD wil de DC ook in de komende jaren inspelen op ontwikkelingen in kerk en maatschappij zodat het DS dienstbaar en stimulerend blijft.

De uitkomsten zijn niet vanzelfsprekend: niet alleen wisselen de diaconieën snel van samenstelling, ook verschillen de diakenen en de lokale diaconieën erg van elkaar; daarnaast verandert de maatschappij op het sociale vlak mede onder invloed van de WMO en de terugtrekkende overheid; bovendien is in de kerken de dienstverlening t.b.v. gemeenteontwikkeling in beweging.

Het niveau, de kwaliteit, de inzet van en de samenwerking met de huidige DC zijn van dien aard dat het GDD zijn tijdelijke aanstelling omgezet heeft naar een vaste betrekking. Destijds is gekozen voor een betrekking van 1 fte. Deze keuze betekent effectieve kracht. Het GDD heeft wel oog voor de beperkingen en mogelijke kwetsbaarheid van een eenmans-steunpunt. Het GDD is dankbaar voor de vrijwilligers waarover het DS momenteel beschikt en de

achtervang (bij vakantie en e.v. ziekte) en deskundigheid die vanuit het Comité voor de Centrale Diaconale Conferentie (C-CDC) geboden worden.

Resultaat: Een overzicht van het werk van het DS is te lezen in de jaarverslagen van het DS (www.gkv.nl/styleit/315/).

Beleid: Aangezien het werk van het DS aantoonbaar in een behoefte voorziet en door de diakenen niet meer is weg te denken, is het GDD voornemens het werk van het DS voort te zetten.

Hierbij houdt het GDD vast aan de keuze om dit te doen met een steunpuntbezetting van 1 fte, omdat deze keuze zich bewezen heeft in herkenbaarheid, flexibiliteit, profilering en gezonde zelfbeperking van het DS.

Diaconale overlegstructuren

De Classicale Diaconale Commissies

Ten behoeve van bovenlokale beleidsvorming wordt al enige jaren in nauw overleg met de diakenen getracht een ondersteunende en activerende diaconale overlegstructuur van de grond te krijgen in de vorm van Classicale Diaconale Commissies.

Resultaat: De praktijk blijkt weerbarstig omdat òf het belang van dergelijke commissies niet altijd gedeeld wordt, òf omdat door veel wisselingen van diakenen de continuïteit niet gegarandeerd is. Waar deze structuur wél functioneert zijn de ervaringen positief. Geconstateerd wordt dat in sommige classes informele vormen van overleg functioneren.

Beleid: Het GDD heeft zich voorgenomen dat het DS bovenlokaal overleg blijvend moet stimuleren waar dat meerwaarde heeft en als daar behoefte aan is. Dat kan in de vorm van een Classicale Diaconale Commissie maar andere vormen van overleg zijn ook mogelijk.

Het Comité voor de Centrale Diaconale Conferentie (C-CDC)

Het C-CDC organiseert de jaarlijkse landelijke diaconale conferentie, waarin de DC een belangrijke rol speelt.

Verder fungeert het C-CDC ondermeer als meewerkgroep van het DS. Leden zijn (ex-) diakenen met deskundigheid inzake hulpverlening, sociaal/maatschappelijke vraagstukken en sociale en juridische wetgeving. Evenals dr. P.v.d.Kamp (TUK) fungeert de DC als adviseur van het C-CDC.

Het GDD overlegt jaarlijks met het C-CDC.

Beleid: Het GDD heeft het voornemen het jaarlijkse overleg met het C-CDC te continueren.

Diaconale deputaten van de CGK (CGK-DD) en het Diaconale Bureau van de CGK

Het DS werkt goed samen met het verwante bureau van de CGK.

De beide bureaus bereiden ook het jaarlijkse overleg voor tussen het GDD en CGK-DD en reiken daarvoor thema's aan.

Resultaat: Het voeren van een meer gezamenlijk giftenbeleid is in ontwikkeling. Zo worden de beleids gesprekken met SGJ sinds 2009 gezamenlijk gevoerd.

In oktober 2010 hebben CGK-DD en het GDD/DS gezamenlijk vastgesteld dat duurzaamheid en gerechtigheid tot het werkveld van diaconaat behoren en dat ze willen samenwerken wat betreft de Bijbelse bezinning en reflectie erop om meer bewustwording hierover bij gemeenteleden te bewerkstelligen. Bij de samenwerking is o.a. ook DVN en OOG betrokken.

Beleid: Het GDD is voornemens de contacten met CGK-DD voort te zetten.

De Centrale Diaconale Commissie namens de NGK

De Centrale Diaconale Commissie namens de NGK heeft contact gezocht met het verzoek om te bezien in hoeverre het DS ook steun zou kunnen geven aan de diakenen van de NGK. In een eerste gesprek zijn motieven en mogelijkheden verkend. Dat heeft geleid tot een positieve wederzijdse intentie om samen te werken. Ook zijn een aantal thema's genoemd die daarvoor verder doordacht moeten worden: de visie op het diakenambt/diaconale gemeente in NGK en GKv; een goede structuur voor een gezamenlijk DS; het draagvlak binnen de diakenen en gemeenten; de bijzondere band met een aantal gereformeerde diaconale organisaties.

Het GDD heeft advies gevraagd aan DKE, sectie NGK. Op dit moment is dat advies nog niet binnen. Ook is de reactie van de LV van de NGK nog niet binnen. Het GDD zal hiervan in een aanvullend rapport verslag doen.

Beleid: Het GDD vraagt (wanneer LV en DKE positief adviseren) toestemming aan de GS Harderwijk om verdere gesprekken tot samenwerking te voeren. Het GDD stelt voor om tijdens de gesprekken de helpdeskfunctie van het DS alvast toegankelijk te maken voor de NGK- diakenen, op grond van de geconstateerde behoefte bij de NGK-diakenen.

Het Centrum Dienstverlening van de GKv

Op het niveau van de Steunpunten is goed contact en overleg. De toekomstige relatie met het Centrum Dienstverlening hangt af van de resultaten van het onderzoek naar de mogelijkheid van integratie van het GDD en het deputaatschap OOG (zie ook Hfdst. 2.5).

Resultaat: Het Centrum Dienstverlening en het DS werken samen op het veld van de diaconale gemeente. Het jaarplan 2011 voor dit werkveld is gezamenlijk geschreven.

Beleid: Het GDD neemt zich voor de praktische samenwerking tussen het DS en het Centrum Dienstverlening voort te zetten m.b.t. de diaconale gemeente, zonder dat op de kwaliteit van de ondersteuning van de diakenen door het DS wordt ingeboet. Verdere integratie hangt af van de gesprekken op deputatenniveau.

Incidenteel overleg

Met het oog op afstemming en/of de ontwikkeling van (gezamenlijke) producten overlegt het GDD/DS regelmatig, al naar gelang het onderwerp, met diverse diaconale organisaties zowel binnen als buiten de GKv.

Het deputaatschap relatie kerk en overheid organiseert met enige regelmaat regioavonden over de relevantie van de kerk voor de maatschappij. Dit gebeurt zo mogelijk samen met het DS aangezien het thema in belangrijke mate een diaconale dimensie bevat.

2.2 Diaconaat en de Theologische Universiteit Kampen (TUK)

In de ontwikkeling van de gemeente neemt het diaconaat, zowel intern als extern, een belangrijke plaats in.

De predikant vervult een spilfunctie in de gemeenteontwikkeling, maar diverse predikanten hebben aangegeven zich voor het diaconaat niet competent te voelen.

Daarom vraagt het GDD al sinds enige jaren om meer aandacht voor diaconaat in de opleiding en nascholing van predikanten. Tot nu toe is dat gebeurd via het contact met docent P. v. d. Kamp, het jaarlijkse door de TUK belegde universiteitsberaad en de predikantenvereniging.

Resultaat: Nog geen.

Beleid: Het GDD is voornemens onderzoek te doen naar de diaconale competentie van predikanten. Het GDD biedt aan van daaruit mee te willen denken bij de ontwikkeling van

het curriculum diaconaat. Het GDD zoekt ook naar mogelijkheden om via PEP de predikanten op het diaconale terrein bij te scholen.

2.3 Het omgaan met aan de kerken gerelateerde zorginstellingen

Minstens eenmaal per jaar voert het GDD beleidsgesprekken met een achttal landelijk werkzame GDO's te weten Accolade Zorggroep, De Driehoek, Eleos, dit Koningskind, Luisterpost/Bralectah, SGJ, Sprank en De Wegwijzer.

Deze GDO's (of voorlopers ervan) zijn alle in het verleden opgericht binnen de GKv en een aantal van hen vraagt (al of niet structureel) om een diaconale bijdrage van de kerken. De steunaanvragen worden beoordeeld volgens criteria die door de GS Amersfoort 2005 zijn vastgesteld.

Sinds het ontstaan van de GDO's signaleert het GDD o.a. het volgende:

- In toenemende mate kiezen GKv-leden eerder voor kwaliteit en snelle beschikbaarheid/gemakkelijke bereikbaarheid van de geboden (veelal seculiere) zorg dan voor identiteit. Anderzijds maken leden van andere kerken ruim gebruik van de (van origine) GKv-voorzieningen terwijl daar veelal geen structurele inkomsten uit die kerken tegenover staan. De GDO's verbreden zich dus wat betreft de zorgvragers.
- De solidariteit van diaconieën om de GDO's te steunen lijkt af te nemen: sommige diaconieën geven aan prioriteit te geven aan lokale diaconale doelen en dat gaat dan ten koste van steun aan (sommige) GDO's.

De gesignaleerde ontwikkelingen, alsmede de vraag hoe de gereformeerde zorgstructuur en de financiering ervan er in de toekomst uit moeten zien, hebben ertoe geleid dat de toedelingssystematiek van de diaconale gelden in een samenhangend beleid herschreven is in de notitie 'Steun en Toekomst'. Deze notitie is besproken met de GDO's en wordt (inclusief bijlagen met kwaliteitseisen en beslisregels voor nieuwe landelijke initiatieven en een stappenplan) eind 2010 definitief vastgesteld. De voordefinitieve conceptversie 120109 is te vinden op www.diaconaalsteunpunt.nl.

Het gaat om de vraag welk basaal niveau van voorzieningen de kerken in de toekomst voor eigen rekening willen nemen, ook als daarvoor geen andere vormen van subsidie voorhanden zijn.

Het GDD meent dat ook in de toekomst behoefte zal blijven bestaan aan een basale zorgstructuur voor kerkleden gericht op eerste opvang, verwijzing, ondersteuning na verwijzing en ondersteuning van mantelzorg, netwerken en ambtelijke zorg rondom zorgvragers.

Onder leiding van een projectmanager heeft een werkgroep vanuit De Driehoek, dit Koningskind en De Wegwijzer de mogelijkheden van zo'n basale zorgstructuur onderzocht.

Resultaat: momenteel zien De Driehoek, dit Koningskind en De Wegwijzer geen mogelijkheden tot verdergaande integratie teneinde een basale zorgstructuur op te zetten. Wel is de onderlinge bekendheid en samenwerking gestimuleerd. Via het KMW-product van De Driehoek lijkt op andere wijze een begin van een basale zorgstructuur in de kerken te kunnen worden gerealiseerd.

Beleid:

- Diaconieën dienen solidair te zijn met betrekking tot de lopende landelijke gereformeerde zorginstellingen en het GDD spreekt hen daarop zonedig aan.
- Het GDD adviseert de diaconieën nadrukkelijk op inhoudelijke legitimatie en financiële transparantie (ondermeer door beoordeling beleidsplannen/begrotingen, gesprekken, beoordeling bestedingen/financiële verslagen) voor ieder verzoek om diaconale gelden.
- Het GDD gaat door met het beleid om met behulp van de GDO's een basale gereformeerde zorgstructuur te ontwikkelen.

Het profiel van de diaken, het diakenambt en de diaconale gemeente

Het rapport 'Leidinggeven aan Liefdewerk' (zie www.diaconaalsteunpunt.nl) dat in mei 2008 is verschenen, is een uitgebreid onderzoek naar het functioneren, de taakopvatting en de (gewenste) competenties van diakenen in de GKv.

De uitkomsten, conclusies en aanbevelingen geven b.v. aan dat in het algemeen gesproken de diakenen veel diaconaal werk zelf uitvoeren, terwijl ze weinig toekomen aan een belangrijke lijn die de Bijbel aangeeft: de gemeente toerusten tot dienstbetoon, zowel in als buiten de gemeente.

Voorts blijkt dat diakenen als ambtsdragers zich vaak ondergeschikt voelen aan ouderlingen. Ook de gemeente blijkt zich nog te weinig bewust van haar diaconale taak.

Bovenstaande heeft er toe geleid dat het GDD het nodig acht explicieter visie te ontwikkelen over het profiel van de diaken, alsmede over het diakenambt in verhouding tot het ambt van ouderling en tot de diaconale gemeente (zie ook synodeopdracht Bijlage 1, Besluit 2.4). Dit met als eerste doel om het profiel van de diaken te verscherpen en zo de diaconale praktijk te stimuleren richting het bijbelse beeld. Vervolgens om toerustingsmateriaal te ontwikkelen, zowel op beleidsniveau als op uitvoeringsniveau. Tenslotte om te bezien of de huidige focus van het GDD/DS op de diaken als ambtsdrager in de toekomst gehandhaafd moet blijven of nadrukkelijker gericht dient te worden op de ondersteuning van de diakenen in de vormgeving van de diaconale gemeente.

Resultaat: het GDD heeft in oktober 2010 de notitie 'Het ambt van diaken' vastgesteld (zie Bijlage 6). Deze notitie is tegelijk een bijdrage in de kerkelijke discussie die door het ontwerp nieuwe kerkorde (Werkorde) en het deputaatschap M/V in de kerk is voorbereid.

Het GDD kan en wil op dit inhoudelijke gebied inbreng hebben in het project 'kennis van de kerkelijke werkvelden' van de in opdracht van de synode opgerichte 'regiegroep' vanuit TUK, GHZ en OOG.

Samenhang tussen diaconaat, pastoraat en missionaat

De GS Zwolle-Zuid 2008 heeft in het bijzonder aandacht gevraagd voor de samenhang tussen diaconaat, pastoraat en missionaat en het GDD opdracht gegeven daarnaar studie te verrichten (zie Bijlage 1, Besluit 5).

Het GDD heeft besloten om dit als onderzoeksvraag in te brengen in het project 'kennis van de kerkelijke werkvelden' van de regiegroep TUK/GHZ/OOG.

Diaconaat en duurzaamheid

Duurzaamheid leeft in de samenleving. Duurzaamheid blijkt vele diaconale aspecten te hebben. Daarom heeft het GDD zich de vraag gesteld in hoeverre diakenen hierin een verantwoordelijkheid hebben. Om daar meer zicht op te krijgen en visie over te ontwikkelen is een werkgroep opgericht in samenwerking met DVN. In een later stadium hebben CGK-DD en OOG zich daarin ook laten vertegenwoordigen. Hoewel het een breed onderwerp is en bewustwording om een langdurig proces vraagt, is het GDD/DS vooreerst uit op een korte notitie met een praktische insteek geschikt voor diakenen.

Resultaat: Het GDD heeft in oktober 2010 de notitie 'Duurzame Ontwikkeling en Gerechtigheid' vastgesteld (zie www.diaconaalsteunpunt.nl). Voorts heeft het GDD besloten zich via het DS aan te sluiten bij Micha Nederland.

Beleid: Het GDD heeft het voornemen om samen met bovengenoemde partijen, liefst uitgebreid met een vertegenwoordiging o.a. vanuit de NGK, zich verder te bezinnen op bewustwording en beïnvloeding m.b.t. dit onderwerp gerelateerd aan Bijbelse uitgangspunten.

Extern diaconaat lokaal

Het GDD heeft besloten om hier geen zelfstandige onderzoeksvraag van te maken, maar te participeren in initiatieven die hierin worden genomen door b.v. GHZ of ForumC.

2.5 Onderzoek mogelijkheden integratie met OOG

De GS Zwolle-Zuid 2008 heeft besloten om van het GDD een inspanningsverplichting te vragen om te komen tot integratie met het deputaatschap OOG.

De totstandkoming van dit besluit heeft binnen het GDD discussie opgeroepen. Tegelijk heeft het GDD oog voor de raakvlakken met de opdracht die OOG heeft gekregen en voor de veranderingen in de kerkelijke dienstverlening. Daarom heeft het GDD in meerderheid besloten om de gevraagde inspanningsverplichting uit te voeren, onder voorwaarde dat het proces zowel materieel als immaterieel voldoende kwaliteit heeft. Het belang van de diakenen moet daarbij voldoende geborgd worden, evenals de eigen positie van het GDD in de verdeling van de diaconale gelden.

Resultaat: Naast gesprekken tussen vertegenwoordigers hebben beide deputaatschappen tweemaal gezamenlijk vergaderd. Deze gesprekken waren vnl. verkennend van aard: kennismaking met elkaar, elkaars werkelden en werkwijzen, in kaart brengen van overlap en eigenheid van OOG en het GDD. Uitgesproken is dat het belang van de kerken en de ondersteuning die daarvoor nodig is voorop moeten staan bij de samenwerking.

Beleid: Het GDD en OOG overleggen nog over voorstellen aan de GS. Dit zal in een aanvullend rapport aan de synode worden aangeboden.

3 Nieuwe opdracht

Het merendeel van de taken van het GDD hoort bij de kernopdracht en is structureel. Daarom komt het voorstel nieuwe opdracht (Bijlage 2) in grote lijnen overeen met de vorige opdracht.

Voorstel aanpassingen en aanvullingen.

- In Hoofdstuk 2 wordt niet alleen bestaand beleid genoemd maar ook voorgenomen beleid. Dit vraagt om een aanvulling van Besluit 2 (zie Bijlage 2).
- Aangezien het in de praktijk niet haalbaar is en ook niet altijd een meerwaarde heeft of gewenst is om in elke classis een Classicale Diaconale Commissie in het leven te roepen dan wel te houden, dient Besluit 2, 1b en Besluit 3 te worden afgezwakt (zie Bijlage 2)
- Het GDD wil de aandacht met betrekking tot de samenhang diaconaat, pastoraat en missionaat inbrengen in het project 'kennis van de kerkelijke werkelden' van de regiegroep TUK/GHZ/OOG. Dit vraagt om aanpassing van Besluit 5 (zie Bijlage 2).
- Ten behoeve van financiële ondersteuning van landelijk werkende gereformeerde diaconale zorginstellingen in de toekomst heeft het GDD de samenhangende notitie 'Steun en Toekomst' geschreven. Dit is verwerkt in "Nadere regels voor de wijze van uitvoering van taken' punt 7 (zie Bijlage 2).
- De GS dient zich erover uit te spreken in hoeverre de notitie "Het ambt van diaken" leidend mag zijn voor het werk van het GDD/DS.
- Het GDD wil verder spreken met de Diac. Cie.(NGK) om de mogelijkheden van samenwerking te vergroten. Daarom is Besluit 6 toegevoegd.

Budget

Voor de werkzaamheden van het GDD over de jaren 2012, 2013 en 2014 verzoekt het GDD om een quotumbedrag beschikbaar te stellen van € 5.000,- per jaar.

Voor de werkzaamheden van het DS (1 fte) verzoekt het GDD om voor 2012 een bedrag beschikbaar te stellen van € 98.200,=, voor 2013 een bedrag van € 101.800,= en voor 2014 een bedrag van € 105.200,=.

Het deputaatschap F&B heeft meegedeeld na bespreking en nadere toelichting van het GDD een positief advies ter goedkeuring uit te brengen aan de GS Harderwijk t.a.v. de voorgestelde bedragen.

4 Samenstelling deputaatschap

De door de GS Zwolle-Zuid 2008 benoemde deputaten:

primi

C. van Dusseldorp (s), Capelle a/d IJssel

H. Geertsema, Zwolle

S.M.R. de Graaff-Hoekstra, Hattem

L.G. v.d. Heide, Boerakker

W. Kleefsman, Wildervank

G.J. Koop, Wezep

J. Los, Harfsen

K. Wezeman, Haren

J. Zomer

secundi

J.P. van Buuren, Zwolle

G.J. Slotman, Zwolle

J. Serier, Groningen

Wisselingen gedurende de verslagperiode:

Deputaat J. Zomer moest al na enkele maanden de beslissing nemen terug te treden vanwege persoonlijke omstandigheden. Daarvoor in de plaats is vervolgens K.J. Noorman te Zwolle benoemd. Echter om belangenverstrengeling te voorkomen heeft deputaat Noorman besloten om in voorjaar 2010 terug te treden. Secundus-deputaat J. Serier te Groningen neemt in zijn plaats deel aan het werk van deputaten.

De wijze waarop de besluitvorming op de GS 2008 inzake de van het GDD gevraagde inspanningsverplichting tot integratie met OOG tot stand is gekomen en de kwaliteit ervan zijn voor deputaat prof. drs. K. Wezeman reden geweest om zijn opdracht in maart 2009 aan de GS terug te geven. In zijn optiek is het opleggen van een verplichting als genoemd door de opdrachtgever een bevestiging van gebrek aan vertrouwen bij de opdrachtgever. Het GDD heeft zijn besluit kunnen begrijpen maar betreurd het gezien zijn jarenlange deskundige inbreng en inzet. Sindsdien heeft A. Bruijnjs te Zwolle deelgenomen aan het werk van het deputaatschap.

Voor de huidige samenstelling zie Bijlage 3.

1 Opdracht van de Generale Synode Zwolle-Zuid 2008 aan het GD

Besluit 1

het beleid van deputaten goed te keuren en hen onder hartelijke dank te dechargeren.

Besluit 2

opnieuw deputaten generale diaconale zaken te benoemen en hen de volgende instructie te geven:

- 1 a plaatselijke kerken (diaconieën) informeren en adviseren in hun diaconale arbeid, gericht op het zijn van 'diaconale gemeente', zowel intern als in de samenleving;
- b ondersteunen en stimuleren van diaconale beleidsvorming, waaronder begrepen beleid dat vorm krijgt in diaconale samenwerking op bovenlokaal niveau; met het oog op het laatste: in nauw overleg met de diakenen en met de desbetreffende classis en gefaciliteerd door het Diaconaal Steunpunt voort te werken aan een ondersteunende en activerende diaconale overlegstructuur in elke classis;
- c in overleg met de deputaatschappen die verantwoordelijk zijn voor hulpverlening aan de buitenlandse kerken en christenen, de diaconieën wegen wijzen voor het betrekken van de plaatselijke gemeente, al dan niet geclusterd, bij die hulpverlening;
- d bevorderen van de deskundigheid van (individuele) diakenen, met name door het toegankelijk maken van informatie over zaken die in de diaconale praktijk regelmatig terugkomen, en door (het organiseren van) toerustingsactiviteiten;
- 2 a stimuleren van een goede relatie tussen de diakenen en de zorginstellingen op gereformeerde grondslag, zodat de diakenen voldoende informatie krijgen over wat deze instellingen kunnen doen en deze steunen door gebed en financiële steun vanuit de gereformeerde kerken;
bevorderen dat de onder 2a. bedoelde instellingen, door samenwerking of anderszins, een onderling afgestemd en behoeftedekkend zorgaanbod realiseren;
- b plaatselijke kerken die overwegen financiële steun te verlenen aan een bepaalde, op bovenprovinciaal niveau werkzame instelling, desgevraagd dienen met informatie over de betrokken instelling en met advies;
- c op verzoek van hulpverlenende instellingen die zich tot de kerken wenden met het verzoek om financiële steun, die verzoeken beoordelen en (bij gunstige beoordeling) een voor de kerken (diaconieën) bestemde aanbeveling afgeven;
- d op verzoek van een onder 2a bedoelde instelling, die beoogt om binnen de gereformeerde kerken een bestuurlijke medeverantwoordelijkheid te verankeren, een bestuurder van die instelling voor te dragen of te benoemen, die niet lid is van het generaal- diaconaal deputaatschap (GDD);
- 3 indien nodig initiatieven nemen om overheden te informeren over de zienswijze van de kerken inzake een aangelegenheid van diaconaal belang, in goed overleg met de deputaten voor de relatie tussen kerk en overheid;
- 4 goede studie te maken van onderwerpen die van belang zijn voor een bijbelse en actuele visie op de taak en werkwijze van diakenen, diaconieën en het diaconaat van de gemeente;
- 5 in samenspraak met aanpalende deputaatschappen te bezien, welke vormen van samenwerking en onderlinge afstemming van werkzaamheden mogelijk zijn, teneinde de door de kerken beschikbaar gestelde personele en materiële middelen zo doelmatig mogelijk te besteden;
- 6 de werkzaamheden verrichten binnen het vastgestelde budget;
7. aan de volgende synode rapport uitbrengen van de werkzaamheden en dat rapport drie maanden voor het begin van de volgende synode aan de kerken toe te sturen.

Grond:

Christus gaf aan zijn gemeente de opdracht voor iedereen het goede te doen, vooral voor onze geloofsgenoten (Galaten 6: 10), en zo daadkrachtig en dienstbaar aanwezig te zijn in de

samenleving, te zorgen voor mensen die honger en dorst hebben of gebrek aan kleding, ziek zijn, gevangen zitten of dakloos zijn, om zo de liefde van Christus tastbaar te maken voor mensen in nood (Matteüs 25: 31-46 en Jakobus 1: 27).

Besluit 3:

in te stemmen met de continuering van het stimulerend beleid inzake de classicale overlegstructuur van diakenen.

Grond:

de ervaring leert dat diaconaal overleg op bovenlokaal niveau door kleine én grote diaconieën als stimulerend en verrijkend wordt ervaren. Deputaten hanteren, samen met het Comité voor de Centrale Diaconale Conferentie en de diaconaal consulent een groeimodel, waarbij in overleg met de classisdiakenen van onderaf gezocht wordt naar een goede structuur en invulling. Dat overleg geeft voldoende ruimte om in elke classis tot een passende structuur te komen.

Besluit 4:

aan deputaten op te dragen het geregeld contact met deputaten diaconale zaken van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK-DD) voort te zetten met onder meer aandacht voor mogelijkheden van samenwerking tussen beide bureaus in concrete diaconale projecten, maar ook contacten te onderhouden met daarvoor in aanmerking komende diaconale bureaus c.q. deputaatschappen uit andere kerkgenootschappen. Dit mede om optimalisering van het werk van het Diaconaal Steunpunt te bevorderen.

Grond:

op werkniveau bestaat er al goede samenwerking tussen de diaconale bureaus van GKv en CGK. Om op die weg verder te gaan zullen de beide deputaatschappen voorwaarden-scheppend en richtinggevend moeten zijn. Daarvoor is een geregeld overleg tussen beide deputaatschappen noodzakelijk. Aangezien kerken en diaconieën zich steeds meer richten op de mensen in hun omgeving en daarin ook gemeentes uit andere kerkverbanden tegenkomen is het goed om ook op landelijk niveau elkaar te kennen en waar nodig zinvol gebruik te maken van elkaars ervaring en deskundigheid.

Besluit 5:

deputaten ruimte te geven om zonodig studie te doen en onderzoek te verrichten naar diaconale zaken en in het bijzonder aandacht te geven aan de samenhang van diaconaat, pastoraat en missie. De kosten hiervan worden uit het beschikbare budget voor het Diaconaal Steunpunt voldaan.

Grond:

voor goede beleids- en visievorming is gedegen studie en onderzoek noodzakelijk. Het GDD heeft daarin inmiddels een goede traditie opgebouwd. Gezien de maatschappelijke ontwikkelingen (terugtrekkende overheid) zal de druk op het diaconaat van de gemeente toenemen. Des te noodzakelijker is het dat de diakenen hierin goede keuzen maken, vanuit een helder beeld en een doordacht beleid. Het Diaconaal Steunpunt kan daarvoor goed onderzoek niet missen.

Extra opdracht aan GDD (zie SvW156-2 besluiten deputaten OOG):

Van deputaten GDD wordt een inspanningsverplichting gevraagd om te komen tot een integratie met het deputaatschap OOG.

Materiaal:

rapport deputaten voor generale diaconale zaken.

Besluit 1:

het beleid en de beleidsvoornemens van deputaten goed te keuren en hen onder hartelijke dank te dechargeren.

Besluit 2:

opnieuw deputaten generale diaconale zaken te benoemen en hen de volgende instructie te geven:

- 1 a plaatselijke kerken (diaconieën) informeren en adviseren in hun diaconale arbeid, gericht op het zijn van 'diaconale gemeente', zowel intern als in de samenleving;
 - b ondersteunen en stimuleren van diaconale beleidsvorming, waaronder begrepen beleid dat vorm krijgt in diaconale samenwerking op bovenlokaal niveau als dat meerwaarde heeft en er behoefte aan bestaat b.v. in de vorm van een Classicale Diaconale Commissie;
 - c in overleg met de deputaatschappen die verantwoordelijk zijn voor hulpverlening aan de buitenlandse kerken en christenen, de diaconieën wegen wijzen voor het betrekken van de plaatselijke gemeente, al dan niet geclusterd, bij die hulpverlening;
 - d bevorderen van de deskundigheid van (individuele) diakenen, met name door het toegankelijk maken van informatie over zaken die in de diaconale praktijk regelmatig terugkomen, en door (het organiseren van) toerustingsactiviteiten;
2. a stimuleren van een goede relatie tussen de diakenen en de zorginstellingen op gereformeerde grondslag, zodat de diakenen voldoende informatie krijgen over wat deze instellingen kunnen doen en deze steunen door gebed en financiële steun vanuit de gereformeerde kerken;
 - b bevorderen dat de onder 2a. bedoelde instellingen, door samenwerking of anderszins, een onderling afgestemd en behoeftedekkend zorgaanbod realiseren;
 - c plaatselijke kerken die overwegen financiële steun te verlenen aan een bepaalde, op bovenprovinciaal niveau werkzame instelling, desgevraagd dienen met informatie over de betrokken instelling en met advies;
 - d op verzoek van hulpverlenende instellingen die zich tot de kerken wenden met het verzoek om financiële steun, die verzoeken beoordelen en (bij gunstige beoordeling) een voor de kerken (diaconieën) bestemde aanbeveling afgeven;
 - e op verzoek van een onder 2a bedoelde instelling, die beoogt om binnen de gereformeerde kerken een bestuurlijke medeverantwoordelijkheid te verankeren, een bestuurder van die instelling voor te dragen of te benoemen, die niet lid is van het generaal diaconaal deputaatschap (GDD);
- 3 indien nodig initiatieven nemen om overheden te informeren over de zienswijze van de kerken inzake een aangelegenheid van diaconaal belang, in goed overleg met de deputaten voor de relatie tussen kerk en overheid;
 - 4 goede studie te maken van onderwerpen die van belang zijn voor een bijbelse en actuele visie op de taak en werkwijze van diakenen, diaconieën en het diaconaat van de gemeente;
 - 5 in samenspraak met aanpalende deputaatschappen te bezien, welke vormen van samenwerking en onderlinge afstemming van werkzaamheden mogelijk zijn, teneinde de door de kerken beschikbaar gestelde personele en materiële middelen zo doelmatig mogelijk te besteden;
 - 6 de werkzaamheden verrichten binnen het vastgestelde budget;
 - 7 aan de volgende synode rapport uitbrengen van de werkzaamheden en dat rapport drie maanden voor het begin van de volgende synode aan de kerken toe te sturen.

Grond:

Christus gaf aan zijn gemeente de opdracht voor iedereen het goede te doen, vooral voor onze geloofsgenoten (Galaten 6: 10), en zo daadkrachtig en dienstbaar aanwezig te zijn in de samenleving, te zorgen voor mensen die honger en dorst hebben of gebrek aan kleding, ziek zijn, gevangen zitten of dakloos zijn, om zo de liefde van Christus tastbaar te maken voor mensen in nood (Matteüs 25: 31-46 en Jakobus 1: 27).

Besluit 3:

in te stemmen met de continuering van het stimulerend beleid inzake bovenlokaal overleg tussen diakenen b.v. in de vorm van een Classicale Diaconale Commissie, indien dat meerwaarde heeft en er behoefte aan is.

Grond:

de ervaring leert dat diaconaal overleg op bovenlokaal niveau door kleine én grote diaconieën als stimulerend en verrijkend wordt ervaren.

Besluit 4:

aan deputaten op te dragen het geregeld contact met deputaten diaconale zaken van de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK-DD) voort te zetten met onder meer aandacht voor mogelijkheden van samenwerking tussen beide bureaus in concrete diaconale projecten, maar ook contacten te onderhouden met daarvoor in aanmerking komende diaconale bureaus c.q. deputaatschappen uit andere kerkgenootschappen. Dit mede om optimalisering van het werk van het Diaconaal Steunpunt te bevorderen.

Grond:

op werkniveau bestaat er al goede samenwerking tussen de diaconale bureaus van GKv en CGK. Om op die weg verder te gaan zullen de beide deputaatschappen voorwaardenscheppend en richtinggevend moeten zijn. Daarvoor is een geregeld overleg tussen beide deputaatschappen noodzakelijk. Aangezien kerken en diaconieën zich steeds meer richten op de mensen in hun omgeving en daarin ook gemeentes uit andere kerkverbanden tegenkomen is het goed om ook op landelijk niveau elkaar te kennen en waar nodig zinvol gebruik te maken van elkaars ervaring en deskundigheid.

Besluit 5:

deputaten ruimte te geven om zonnodig studie te doen en onderzoek te verrichten naar diaconale zaken. De kosten hiervan worden uit het beschikbare budget voor het Diaconaal Steunpunt voldaan. De bijzondere aandacht voor de samenhang van diaconaat, pastoraat en missionaat kan ingebracht worden in het project 'kennis van de kerkelijke werkvelden' van de regiegroep TUK/GHZ/OOG.

Grond:

voor goede beleids- en visievorming is gedegen studie en onderzoek noodzakelijk. Het GDD heeft daarin inmiddels een goede traditie opgebouwd. Gezien de maatschappelijke ontwikkelingen (terugtrekkende overheid) zal de druk op het diaconaat van de gemeente toenemen. Des te noodzakelijker is het dat de diakenen hierin goede keuzen maken, vanuit een helder beeld en een doordacht beleid. Het Diaconaal Steunpunt kan daarvoor goed onderzoek niet missen.

Besluit 6:

[onder conditie van een positief advies van DKE en LV-NGK:]

deputaten opdracht te geven verdere gesprekken met de Diac. Cie van de NGK te voeren om te komen tot een gezamenlijk Diaconaal Steunpunt. Definitieve voorstellen worden in 2014 verwacht. Tot die tijd kan de samenwerking provisorisch worden ingericht.

Grond:

Bij de NGK-diakenen lijkt behoefte te zijn aan een steunpunt als het DS. Er lijken goede mogelijkheden voor een structurele vorm van samenwerking. Daarvoor moet nog wel nader overleg plaatsvinden. Zolang er nog niet definitief beslist is over de structuur, kan samenwerking al wel praktisch worden ingericht.

Nadere regels voor de wijze van uitvoering van taken

1. Deputaten maken voor de uitvoering van hun taken gebruik van een beroepskracht (diaconaal consulent). Daarbij gelden de volgende bepalingen:
 - a. de consulent wordt namens de gezamenlijke rechtspersoonlijkheid bezittende kerken aangesteld door het GDD, dat daartoe door de generale synode wordt gemachtigd. Het GDD oefent zowel formeel als materieel namens de generale synode de taken en bevoegdheden van de werkgever uit. De consulent geeft personele invulling aan een Diaconaal Steunpunt;
 - b. zijn aanstelling geschiedt op basis van een nauwkeurige omschrijving door het GDD van de taken en werkzaamheden van de consulent. De verspreiding in de tijd van de te verrichten activiteiten en de prioriteiten worden vastgelegd in een jaarlijks op te stellen programma. Aan de hand daarvan worden de taakstelling en de wijze van functioneren van de consulent en het Diaconaal Steunpunt regelmatig geëvalueerd;
 - c. in de rapportage van het GDD aan de volgende generale synode wordt een afzonderlijk verslag opgenomen van de werkzaamheden van de consulent;
 - d. voor de financiering van de beroepskracht (salaris e.d., bureau- en reiskosten en kosten voorlichtingsmateriaal en hulpmiddelen) wordt het GDD een budget toegekend, dat separaat zal worden toegezonden. Voor de besteding en verantwoording daarvan gelden de regels neergelegd in het desbetreffende generaal-synodale kader.
De quaestor van de generale synode neemt het genoemde bedrag op in de omslag die wordt opgelegd aan de kerken, met de aanbeveling aan de kerken het aan de kosten van het Diaconaal Steunpunt toe te rekenen deel van de omslag te betalen uit de diaconale kas.
2. Het GDD onderhoudt contacten met andere generale deputaatschappen waar dit wenselijk is om op het uitvoeringsvlak de taken van de onderscheiden deputaten goed met elkaar te laten sporen en overlap te voorkomen.
3. Het GDD draagt, voorzover het van hem afhangt, ertoe bij dat in het overleg met betrokken andere deputaatschappen en instanties wordt voorzien in een passend kader voor afstemming van de toerustingsactiviteiten die van de verschillende zijden worden aangeboden aan kerkelijke ambtsdragers.
4. Het GDD en de consulent onderhouden contacten met de Theologische Universiteit en eventueel andere instellingen ten behoeve van de visievorming op en ontwikkeling van het diaconaat.
5. Het GDD en de consulent onderhouden contacten met de taakverwante organen van de Christelijke Gereformeerde Kerken om door het delen van inzichten en ervaringen respectievelijk het verlenen van onderlinge bijstand elkaar te verrijken en het risico van discontinuïteit in de dienstverlening aan de diakenen te verminderen.
6. In de taakomschrijving van de diaconale consulent wordt opgenomen dat de consulent contacten legt en onderhoudt met deskundigen die door hem kunnen worden geraadpleegd indien voor het beantwoorden van vragen van diakenen een bijzondere expertise is vereist.
7. Bij de uitvoering van de in Besluit 2 onder 2c. en 2d. genoemde taken hanteren deputaten de volgende criteria:
 - a. de hulpverlening door de instelling moet op gereformeerde grondslag geschieden en moet dienstbaar zijn aan de beoefening van de christelijke barmhartigheid;

- b. het doel en de wijze van de hulpverlening dienen overeen te komen met wat Gods woord ons over de dienst der barmhartigheid leert;
- c. het beleid van de instellingen dient controleerbaar op de hulpverlening gericht, economisch verantwoord en op een optimale samenwerking met andere instellingen gericht te zijn;
- d. de financiële ondersteuning vanuit de diaconie moet gericht zijn op een leniging van nood en zo mogelijk strekken tot opbouw van de gemeente.
- e. het verzoek van instellingen om een quotum kan plaatsvinden op een drietal gronden:
 - ter financiering van een bepaald project, door middel van het indienen van concrete projectvoorstellen met een vastgestelde einddatum;
 - bij de opstart van een nieuwe zorginstelling, voor een bepaalde periode;
 - ter financiering van activiteiten die niet kostendekkend zijn, wanneer deze direct en aantoonbaar het gevolg zijn van identiteitsgebonden keuzes zoals:
 - noodzakelijk te maken meerkosten (dit in vergelijking met seculiere instellingen, zoals extra reiskosten, huisvestingskosten, extra kosten samenhangend met beperkte schaalgrootte enz.) ofwel:
 - het missen van inkomsten/opbrengsten (eventueel in vergelijking met seculiere instellingen, zoals bijvoorbeeld ontbrekende overheidssubsidies)

In de notitie 'Steun en Toekomst' is dit verder uitgewerkt en daaraan zijn kwaliteitseisen, beslisregels en een stappenplan voor nieuwe aanvragers toegevoegd.

De beoordeling of aan deze criteria wordt voldaan, vereist overlegging door de betrokken instelling van jaarstukken, begroting, beleidsplan, meerjarenbegroting, zonodig een eigen beoordeling van de realisatie van het beleid alsmede een verslag van wat de instelling heeft gedaan met eventuele voorafgaande vragen of adviezen van de kant van het GGD.

Een aan de kerken gerichte aanbeveling tot het verlenen van financiële steun wordt door het GDD bondig gemotiveerd in een duidelijke relatie tot de hiervoor genoemde criteria.

3 Samenstelling GDD en rooster van aftreden:

<i>primi</i>	<i>aftredend</i>	<i>secundi</i>
A. Bruijn, Zwolle	2017	J. P. van Buuren, Zwolle
C. van Dusseldorp (s), Capelle a/d IJssel	2011	G.J. Slotman, Zwolle
H. Geertsema, Zwolle	2011	
S.M.R. de Graaff-Hoekstra, Hattem	2014	
L.G. v.d. Heide, Boerakker	2017	
W. Kleefsman, Wildervank	2011	
G.J. Koop, Wezep	2017	
J. Los, Harfsen	2017	
J. Serier, Groningen	2020	

1. Beleidsplan GDD/DS 2008-2011 (www.diaconaalsteunpunt.nl)
2. Beleidsnotitie 'Steun en Toekomst' voordefinitief concept 120109, versie 3.0 (www.diaconaalsteunpunt.nl) waarin ingegaan wordt op de ontwikkelingen in kerk en gereformeerde zorginstellingen en wat dat kan betekenen voor de financiële ondersteuning door de kerken in de toekomst.
3. Notitie Het ambt van diaken (zie Bijlage 6)
4. Notitie 'Duurzame Ontwikkeling en Gerechtigheid' (www.diaconaalsteunpunt.nl)

5 Voortgangsverslagen

De voortgangsverslagen over de periode 2008-2009 en 2009-2010 van het GDD en het DS zijn geplaatst op website <http://www.gkv.nl/styleit/315/>.

6 Notitie GDD over het ambt van diaken

Het ambt van diaken

Schets van een profiel anno 2010

Inleiding

Binnen het GDD werd behoefte gevoeld aan een schets met een samenhangende visie op het ambt van diaken in de huidige context van kerk en maatschappij. Deze behoefte heeft een aantal wortels:

- Het empirisch onderzoek naar de positie en het functioneren van de diaken in de GKv anno 2007 'Leidinggeven aan liefdewerk', legt onzekerheid bloot over het zelfverstaan van de diaken, zeker in relatie tot ouderlingen en de kerkenraad. Ook blijkt de verschuiving van doeners naar beleidsmakers wel gewenst, maar tegelijk moeizaam in praktijk gebracht.
- In de visie op gemeente-zijn is een tendens merkbaar richting een actiever 'ambt van alle gelovigen'. Dat levert verlegenheid op over de plek van ambtsdragers in die gemeente. Daarbij komt het toenemende verlangen in de gemeente om diaconaal actief te zijn in de lokale omgeving, mee opgeroepen door de terugtrekkende overheid en het groeiend besef dat de kerk een rol in de samenleving heeft.
- De kerken hebben d.m.v. de Generale Synode aan het GDD gevraagd om bezinning op het diaconaat in relatie tot pastoraat en missionaire visie. Dit vraagt om een duidelijk startprofiel van diaken en diaconaat.
- In de kerken wordt gesproken over de plaats van vrouwen in de kerk. Dat gesprek concentreert zich gedeeltelijk op de vraag of vrouwen ook als diaken zouden kunnen worden bevestigd. Het GDD kan vanuit een samenhangende schets van het diakenambt een bijdrage aan dit gesprek geven.

Het GDD heeft ervoor gekozen om niet een uitvoerige praktisch-theologische notitie te schrijven, maar in een aantal basislijnen een profiel te schetsen van de diaken als ambtsdrager. Over deze basislijnen is uitvoerig gesproken binnen het deputaatschap.

Basislijnen

- 1 Gegeven de aanwezigheid van diakenen in de bijbel, horen diakenen bij de basisstructuur van een gemeente (Fil.1; 1 Tim. 3). De invulling van die functie is Bijbels gezien open, binnen het semantische veld dat door het woord 'diakonos' wordt opgeroepen: dienaar.

- 2 Het begrip 'dienaar' heeft in de Bijbel een tweetal betekenisrichtingen:
 - a dienaar naast de apostelen bij de organisatie van het werk (Hand.6).
 - b dienaar in de gemeente voor ondersteuning van hulpbehoevenden (Rom.12).
In de invulling van het diakenschap mogen beide aspecten ruimte krijgen.
- 3 Gegeven de historische ontwikkeling van 'het ambt van diaken', verdient het aanbeveling om het diakenschap een ambt te blijven noemen. Voor een 'kerkelijk ambt' is constitutief:
 - a een erkenning van persoonlijke gaven en geloof,
 - b een duidelijke roeping en bevestiging,
 - c een gestructureerde functie en
 - d een aan de lokale gemeente verbonden bediening.
- 4 In de geschiedenis is de invulling van het diakenschap sterk aan verandering onderhevig, afhankelijk van de wereld waarin de gemeente leefde. In sommige tijden was het verlenen van financiële steun een dominant aandachtsveld. In andere tijden lag het accent op de gezondheidszorg (bv diaconessenhuizen). In elke context (lokaal, maatschappelijk en historisch) ligt een opdracht om een eigentijdse invulling voor het diaconaat te zoeken, afhankelijk van de actuele nood in kerk en samenleving. In de huidige cultuur ontmoeten diakenen veel nood in eenzaamheid, verborgen armoede, consumentisme, asielzoekersopvang en relatieproblematiek.
- 5 Er is geen Bijbelse of historische noodzaak om diakenen op te nemen in de leiding van de gemeente. Die ligt bij de gezagsvolle kring van oudsten. In de praktijk is de diffuse plek van diakenen in de gemeenteleiding een bron van onzekerheid en onduidelijkheid. In de kerkorde behoren daarom de 'regeertaken' van de diaken verwijderd te worden.
- 6 De gemeente heeft zelf een diaconale essentie: de dienstbaarheid, zowel intern als extern. Het is zeer terecht dat er meer aandacht is gekomen voor de diaconale roeping van alle gemeenteleden en de diaconale taak van de gemeente. Deze dienst is te beschouwen als een dienst van Christus (Joh. 13) en een dienst aan Christus (Mat. 25), zowel binnen als buiten de gemeente.
- 7 De ontwikkelingen in samenleving en overheid doen een groter beroep op een publieke rol van kerken en christenen in de maatschappij. Vanuit diaconaal perspectief is dit een belangrijke kans om als gemeente en gemeenteleden present en actief te zijn in de maatschappij. Wel dient daarbij de eigen identiteit van diaconaat te worden bewaard als christelijke hulp en dienst aan mensen in nood.
- 8 In het licht van de huidige gemeentestructuur, lijkt het een goede keuze om de diaconie als verantwoordelijk college voor het diaconaat in en door de gemeente aan te wijzen. De diakenen zijn hierin niet primair de uitvoerders, maar meer de initiators, beleidsmakers, toerusters en makelaars in dienstbaarheid.
- 9 De diaconie blijft actief uitvoerder van het diaconaat waarin duidelijk kerkelijke aspecten aan de orde zijn (zoals b.v. representatie, financiële verplichtingen) of waarin de algemene onderlinge zorg overvraagd kan worden (zoals b.v. in complexe situaties, of als vangnet voor geïsoleerde gemeenteleden).
- 10 Zowel de Bijbel als de kerkgeschiedenis kent de diacones als erkende functie in de kerk (Rom. 16, vgl. Luc. 8; Hand. 9; 1 Tim. 3; 1 Tim. 5; Tit. 2). Wanneer het diakenambt is losgemaakt van regeertaken, is er geen Bijbels bezwaar om ook vrouwen te bevestigen in het ambt van diaken. Vanwege de veelheid aan gaven die de Heer in vrouwen aan de gemeente geeft, verdient het zelfs sterke aanbeveling om deze in te zetten in een kerkelijk ambt.
- 11 Voor beantwoording van de vraag of een eigen ambt voor vrouwen als diacones de voorkeur verdient boven een gemengde diaconie (zoals wel wordt gesuggereerd), is onderzoek nodig naar het functioneren van vrouwelijke diakenen of diaconessen buiten de GKv. Dit zou meer inzicht kunnen geven hoe de gaven van vrouwen het beste in een

- ambt tot hun recht kunnen komen en welke effecten op het functioneren van de diaconie te verwachten zijn.
- 12 Voor diaconale taken en projecten binnen of buiten de gemeente, kan de diaconie gebruik maken van daartoe aangestelde personen ('diaconale werk(st)ers'). Aandachtspunten zijn dat de gemeente actor van het diaconaat blijft, en dat de diaconie de eindverantwoordelijkheid voor deze personen draagt.
 - 13 Diaconaat en pastoraat hebben veel verbanden. Voor de zorg aan gemeenteleden in hun dagelijks leven en voor de onderlinge band en zorg binnen de gemeente ligt de verantwoordelijkheid bij de diakenen. Ouderlingen concentreren zich op de geestelijke leiding aan de gemeente en de geloofsontwikkeling van de gemeenteleden. Voor een goede zorg aan individuele gemeenteleden is regelmatig wederzijds overleg tussen ouderlingen en diakenen onmisbaar.
 - 14 Het is ondenkbaar dat diaconie en kerkenraad elkaar niet actief betrekken bij de ontwikkeling van de gemeente. Daarbij zal de diaconie met name meespreken over de opbouw van de gemeente, het financieel beheer van de kerk en de missionaire activiteiten en zal de kerkenraad meespreken over het beleid van de diaconie, zowel binnen de gemeente als daarbuiten.
 - 15 Diaconaal handelen buiten de gemeente heeft altijd een missionaire dimensie. Er zal niet worden versluierd dat Jezus Christus de bron en de motivatie van het dienstbetoon vormt. Diaconale zorg zal echter niet worden ontzegd aan hen die zich (nog) niet tot Jezus Christus willen wenden, omdat Hij van ons vraagt voor iedereen het goede te doen (Gal. 6 : 10). Onderscheid en verbinding van missionaire en diaconale intenties moeten aandacht hebben in concrete acties. Woorden en daden van een christen en van een gemeente vertellen hetzelfde verhaal van de liefde van God in Jezus Christus.

Status

Het GDD stelt voor om bovenstaande basislijnen als uitgangspunt te gebruiken voor verdere beleidsontwikkeling en visievorming t.b.v. het Diaconaal Steunpunt. Het gaat daarbij niet om tijdloze lijnen, maar om een gerichte schets voor nu en de nabije toekomst. Het GDD zou hiervoor graag de instemming van de kerken ontvangen. Zodat diakenen, diaconieën en gemeenten groeien in bewust en gericht diaconaal handelen, in de dienst van Christus.

GDD, Zwolle, oktober 2010